

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1688/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 10.Pf.20.422/2022/21. számú, valamint a Budaörsi Járásbíróság 10.P.20.520/2020/24. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (Madari Ügyvédi Iroda, ügyintéző ügyvéd dr. Madari Tibor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban mind a Budaörsi Járásbíróság 10.P.20.520/2020/24. számú, mind az azt helybenhagyó Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 10.Pf.20.422/2022/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel azok álláspontjuk szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozók (a perben I. és II. rendű alperes) és egy hitelintézet (a felperes jogelődje, a perben III. rendű alperes) között 2008. november 1-jén svájci frank alapú személyi kölcsönszerződés jött létre. A szerződésben meghatározásra került a kölcsön forintösszege valamint az, hogy az indítványozók ezt az összeget változó kamatozású ügyleti kamatteher mellett 84 hónapos futamidő alatt fizetik vissza. Rögzítették a törlesztőrészletnek a biztosítással együtt számított összegét valamint, hogy a törlesztés minden hónap 7. napján volt esedékes. Meghatározták a szerződés létrejöttének időpontjában az éves ügyleti kamatot és a teljes hiteldíjmutatót (THM). Az indítványozók a szerződés aláírásával kijelentették, hogy „a szerződésnek, a Bank Hirdetményeinek, Általános és Hitel Üzletszabályzatának feltételeit ismerik, és magukra nézve kötelező érvényűnek tekintik, továbbá, hogy a Hitel Üzletszabályzatot

és Hirdetményeket a szerződés aláírásakor átvették". Az indítványozók 2009 januárjától nem tettek eleget fizetési kötelezettségeiknek, így a felperesi jogelőd 2009. december 21-én a szerződést azonnali hatállyal felmondta. Felszólította az indítványozókat a tőketartozás és annak járulécai megfizetésére; meghatározta a tartozás teljes összegét és azt, hogy ebből mennyi a már lejárt tartozás összege és a követeléskezelés költsége. Az indítványozók a felmondólevelet átvették, a felmondás így 2009. december 22. napján velük szemben hatályosult. A felperesi jogelőd a 2012. május 29-én kelt szerződéssel követelését a felperesre engedményezte. Az egyik indítványozó 2013. augusztus 3-án nyilatkozatot tett, mely szerint a felperes felé fennálló tartozását kifejezetten elismeri. A felperesi jogelőd a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH.2. törvény) szerinti elszámolást elkészítette s az indítványozók részére kézbesítette. Az indítványozók részére 2014. november 23. és 2016. február 2. napján felszólító levelek kerültek megküldésre, végül a felperes 2016. március 29-én fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő; ez az eljárás alakult perré.

- [4] 2.2. A felperes módosított kereseti kérelmében elsődlegesen azt kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az indítványozókat a lejárt tartozás, valamint ezen összeg után a felmondás hatályosulását követő naptól, a kifizetés napjáig terjedő időszakra évi 25 %-os mértékű késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére. Másodlagos kereseti kérelemként kérte, hogy a bíróság a szerződés érvénytelenségének megállapítása mellett nyilvánítsa a szerződést érvényessé, és egyetemlegesen kötelezze az indítványozókat kölcsöntartozás, és évi 25 %-os mértékű késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére. Harmadlagos kereseti kérelemként jogalap nélküli gazdagodás címén kérte kötelezni az indítványozókat meghatározott pénzösszeg és késedelmi kamatai megfizetésére.
- [5] Az indítványozók a felperesi kereset elutasítását kérték, arra hivatkoztak, hogy a szerződés nem jött létre, mivel egy lényeges szerződési elemről, nevezetesen a deviza alapú elszámolásról, illetve a tartozás devizában való nyilvántartásáról nem tájékoztatták őket. Amennyiben a szerződés mégis létrejött, úgy semmis azon okból, hogy a THM nincsen, illetve nincsen helyesen feltüntetve; ez a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerint a szerződés érvénytelenségét jelenti. Az indítványozók harmadik hivatkozása az volt, hogy a kamat és törlesztőrészlet mértékéről szóló tájékoztató csak tájékoztató jellegű volt, ez pedig a Hpt. 213. § (1) bekezdés *c)* és *e)* pontjába ütközik. Az indítványozók következő érve arra vonatkozott, hogy a Hirdetmény, az Üzletszabályzat nem részei a szerződésnek; álláspontjuk szerint tisztességtelen a szerződés azon pontja, miszerint az adós kijelenti, hogy a Hirdetményt és az ÁSZF-et ismeri, mivel annak tartalmáról semmiféle

tájékoztatást nem adtak részükre. Nézetük szerint ezt külön meg kellett volna tárgyalni; kiemelték, hogy ők sem kifejezetten, sem ráutaló magatartással nem fogadták el azokat a szerződés részeként. Hivatkoztak még arra is, hogy a kezelési költség felszámítása, valamint a 25%-os késedelmi kamatmérték tisztességtelen. Az indítványozók vitatták a követelés összecszerűségét is. Hangsúlyozták, hogy a felperesnek csak akkor van keresetőségi joga az engedményezésre tekintettel, ha a szerződés érvényesen létrejött és nem érvénytelen. A másodlagos kereseti kérelem körében kifejtett indítványozói álláspont szerint az engedményesnek nincsenek jogalakító joga, nincsen joga arra, hogy az általa megszerzett követelés érvénytelensége esetén a jogviszony jogi reparációját, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kérje. Az indítványozók nézete szerint a felperes jogalap nélküli gazdagodás címén nem terjeszthet elő keresetet velük szemben, ez csak az eredeti jogosult rendelkezésére álló kiegészítő lehetőség; de ez alapján már az eredeti jogosult sem tudna igényt érvényesíteni elévülés miatt.

- [6] Az indítványozói hivatkozásokra a felperes előadta, hogy álláspontja szerint a szerződés érvényesen létrejött, a felek valamennyi lényeges körülményben megállapodtak. A szerződés érvénytelenségével, és a Hpt. alperesek által hivatkozott pontjaival kapcsolatban hivatkozott az 1/2016. Polgári jogegységi határozat rendelkezéseire. A felperes álláspontja szerint az indítványozók által előterjesztett semmisségi okok nem állnak fenn. A kamattal kapcsolatban előadta, hogy annak mértékét az ÁSZF 5.1. pontja szerint a Hirdetmény tartalmazta. A perbeli követelés alapja egy kölcsönszerződés, melynek tanulmányozása, megértése nyilvánvalóan szükséges annak megkötéséhez; annak átolvasás nélküli megkötése nyilvánvalóan nem róható a felperes terhére.
- [7] Mivel az indítványozók első hivatkozása arra irányult, hogy a perbeli szerződés nem jött létre, a bíróság ezért először a felek közötti szerződés létrejöttét vizsgálta. A polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezései alapján a bíróság úgy ítélte meg, hogy a szerződés létrejött a felperes által állított tartalommal. A szerződés egy egyedi részből, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt általános szerződési feltétel részből állt, együttesen rögzítve a szerződés tartalmát. A bíróság kiemelte, hogy az egyedi szerződésben az indítványozók kifejezetten nyilatkoztak, hogy az ÁSZF-et és az Üzletszabályzatot megismerték, annak egy példányát átvették, illetőleg tudomásul vették, hogy annak tartalma a felek szerződésének részét képezi. A bíróság megítélése szerint az indítványozók nem hivatkozhatnak arra, hogy nem volt a felek között konszenzus a devizanem vonatkozásában, illetve, hogy arról nem kaptak megfelelő tájékoztatást, hiszen a szerződés neve maga is így szól. A bíróság azt is kiemelte, hogy az indítványozók hosszabb időn keresztül fizették a részleteket, a szerződés tartalmának vitatása nélkül. A bíróság azt állapította meg, hogy a felek a kölcsönszerződés tekintetében minden lényeges szerződési feltételben megállapodtak, ezek között szerepelt az

árfolyamkockázati tájékoztató is. Az indítványozók hivatkoztak arra, hogy amennyiben a szerződés létrejött, akkor a THM nincs, illetve nincs helyesen feltüntetve; a bíróság ezt nem osztotta és utalt arra, hogy a THM esetleges téves feltüntetése sem eredményezi a fogyasztói kölcsönszerződés semmiségét. A bíróság kiemelte, hogy az indítványozók által előadottakkal szemben a szerződés és mellékletei mind az ügyleti kamat mértékét, mind a THM mértéket, mind a törlesztőrészek összegét tartalmazzák. Az indítványozók azon állítása vonatkozásában, mely szerint tisztességtelen a szerződés azon pontja, hogy az adós kijelenti, hogy a Hirdetményt és az ÁSZF-et megismerte, a bíróság megállapította, hogy a szerződés konkrétan tartalmazza: az indítványozók a szerződéskötéskor az Üzletszabályzatot és a Hirdetményt átvették. A szerződés teljes bizonyító magánokirat, így az abban foglalt nyilatkozatot ellenkező bizonyításig valóban kell elfogadni. A régi Ptk. szerint ahhoz, hogy az ÁSZF a szerződés részévé váljon a megismerhetőség és az elfogadás szükséges, a perbeli esetben pedig mindkét feltétel teljesült. A bíróság abban is osztotta a felperesi álláspontot, hogy amennyiben az indítványozók a szerződést nem értelmezték megfelelően vagy nem olvasták el, arra nem hivatkozhatnak, az nem róható a másik szerződő fél, a felperes terhére. Az indítványozók következő érvénytelenségi kifogása arra vonatkozott, hogy a részükre adott árfolyamkockázati tájékoztató nem felel meg a jogszabályban foglalt feltételeknek. A Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata kimondta, hogy abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a régi Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani. A bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján tényként azt állapította meg, hogy az indítványozók – általuk sem vitatottan – aláírták a 2008. november 17. napján kelt, általános kockázatfeltáró nyilatkozatot, amely a perbeli kölcsönszerződés részét képezte. Az iratok szövegezése alapján a bíróság azt állapította meg, hogy a felperes tájékoztatásával a szerződés aláírását megelőzően, annak az indítványozók által történt elolvasásakor világos és érthető módon felhívta az indítványozók figyelmét az árfolyammozgás lehetséges veszélyeire és arra, hogy az árfolyam elmozdulása kihatással lehet a hitel törlesztésére és a kamatfizetés mértékére is. Ezt a figyelmeztetést az indítványozók a szerződés aláírásával tudomásul vették, elfogadták és vállalták. A bíróság úgy ítélte meg, hogy az árfolyamkockázati tájékoztató a jogszabályban foglalt feltételeknek megfelelt. A folyósítási költséggel kapcsolatos indítványozói hivatkozás körében a bíróság rámutatott, hogy a szerződés egyedi része egyértelműen meghatározta annak összegét, mely a kölcsönösszegből levonásra került; a felek akaratára is teljesen nyilvánvalóan erre irányult. A kezelési költség mögött szolgáltatás áll: a hitelígénylet befogadása, a hitelképesség

vizsgálatának elvégzése, a kölcsön folyósítása, illetve a kölcsönhöz kapcsolódó folyószámla vezetése jelentik azt a tevékenységet, melyek kapcsán a pénzügyintézetnek költsége merül fel. Mivel a bíróság az indítványozók érvénytelenségi kifogásait nem találta alaposnak, a felperes elsődleges kereseti kérelmének helyt adott. Ezért a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmet a bíróság már nem vizsgálta.

- [8] 2.3. Az indítványozók fellebbezése alapján másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 10.Pf.20.422/2022/21. számú ítéletével, az indokolás kisebb, a fellebbezés okán szükségessé vált kiegészítésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [9] 3. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz; indítványukban a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság, valamint a Budaörsi Járásbíróság ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását külön-külön kérték, mivel nézetük szerint mindkettő önállóan is megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk körében azt a követelményt, hogy ügyükben a törvényben meghatározott bíróság járjon el.
- [10] Az indítványozók álláspontja szerint az ítéleteket érdemben befolyásolta az a körülmény, hogy a döntéseket nem a hatáskörrel rendelkező, azaz a törvény által felállított bíróságok hozták meg. A törvény által felállított bírósághoz való alapjog a tisztességes eljáráshoz való alapjogból fakad, ezért megsértése alaptörvény-ellenességet eredményez.
- [11] Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy az ítéletek alapját képező polgári peres eljárásban a felperes az indítványozók érdemi ellenkérelmére tekintettel végleges keresetében másodlagosan a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte, többek között az árfolyamkockázati és egyéb szerződési feltételek tisztességtelensége alapján. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 23. § (1) bekezdésének *k*) pontja szerint: „23. § (1) A törvényszék hatáskörébe tartoznak: *k*) a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége tárgyában indított perek”. Hivatkoztak arra, hogy a Nagykommentár kapcsolódó magyarázata szerint ha bármelyik kereseti kérelem tekintetében a törvényszék hatásköre állapítható meg, akkor az egész ügy törvényszéki hatáskörbe tartozik. Nézetük szerint egyértelmű, hogy a felperesi kereset alapján az ügy elsőfokon törvényszéki hatáskörbe tartozott. Az elsőfokú járásbíróságnak a hatásköre hiányát az rPp. 28. §-a alapján hivatalból kellett volna észlelnie és az rPp. 129. § (1) bekezdése alapján át kellett volna tennie az ügyet a hatáskörrel rendelkező, illetékes törvényszékhez. Az elsőfokú bíróság mindezek ellenére az ügyet nem tette át hivatalból az illetékes törvényszékhez, hanem hatásköre hiányában is ítéletet hozott. Az ítélettel szemben az indítványozók fellebbezéssel éltek, így az ügy a Budapest Környéki Törvényszékhez került. Az rPp. hivatkozott rendelkezései, valamint a 10. § (2) bekezdésének *b*) pontja alapján

azonban a törvényszéknek nem volt hatásköre ezen ügyben másodfokon érdemi döntést hoznia, hiszen törvényszék csak olyan ügyben tud másodfokú bíróságként ítélezni, amely ügy elsőfokon járásbírósághoz tartozik. A hatáskör hiányát a törvényszéknek is hivatalból kellett volna észlelnie. Mindezek ellenére – azaz szintén hatáskör hiányában – az ügyet a törvényszék is érdemben bírálta el: másodfokú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozók álláspontja szerint az ítéleteket – amelyeket az alkotmányjogi panaszukkal külön-külön támadtak – az eljáró bíróságok hatáskör nélkül hozták meg, ennél fogva jogaikat és kötelezettségeiket nem a hatáskörrel rendelkező, azaz törvény által felállított bíróságok bírálták el, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a törvény által felállított bírósághoz való joguk.

- [12] Az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlásra történő felhívását követően az indítványozók kiegészítették indítványukat. Hivatkoztak arra, hogy „a törvény által felállított bíróság ugyanis nemcsak azt jelenti, hogy az ügyelosztási rend szerinti bíró(k) jár(nak) el az ügyben, hanem ott kezdődik, hogy az ügyre nézve hatáskörrel rendelkező bíróság előtt kell lennie az ügynek és ezen hatáskörrel rendelkező bíróságnál dolgozó bírák közül kell kijelölni az(oka)t, aki(k) az adott ügyben eljár(nak)”. Vitatták, hogy a perben hatáskörük lett volna az eljáró bíróságoknak, „ezért alapjaiban sérült az indítványozóknak a törvény által felállított bírósághoz való alapjoga”. Ismételten arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú eljárás során a felperes által előterjesztett keresetmódosítást követően – amelyben felperes másodlagosan a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte (többek között) az alperesek által előadott, az árfolyamkockázati és egyéb szerződési feltételek tisztességtelensége alapján, azokra tekintettel – az rPp. 23. § k) pontja miatt az elsőfokon eljáró bíróságnak megszűnt hatásköre az adott perre vonatkozóan, azaz a perben az elsőfokú bíróság a továbbiakban nem járhatott volna el, ítéletet sem hozhatott volna, hanem az ügyet át kellett volna tennie a hatáskörrel rendelkező törvényszékhez. Ennél fogva a felperesi keresetmódosítást követő elsőfokú eljárás sértette az indítványozók törvény által felállított bírósághoz való alapjogát, hiszen ezen alapjognak része az is, hogy az ügyben a hatáskörrel rendelkező bíróság járjon el. „Egy ítélet csak abban az esetben lehet összhangban az Alaptörvénnyel, ha az azt megelőző eljárás sem sérti az Alaptörvényt. [...] Ha már maga az eljárás Alaptörvényellenes, akkor az azon alapuló érdemi döntés sem lehet összhangban az Alaptörvénnyel – még akkor sem, ha ítélet puszta tartalma szerint teljesen jogszerűnek tűnik. Éppen ez az eljárási garanciák lényege. Ha tehát egy eljárás olyan mértékben jogsértő, hogy az az eljárás alá vont személy alapjogát is sérti, akkor az ezen eljáráson alapuló ítélet is Alaptörvény-ellenes és ellene az alapjogában sértett, eljárás alá vont személy alkotmányjogi panasszal élhet”. Az indítványozók álláspontja szerint „önmagában az a tény, hogy az elsőfokú ítéletet olyan bíróság hozta, amely erre nem rendelkezett hatáskörrel (azaz nem a

törvény által felállított bíróság bírálta el az indítványozók perbe vitt jogait és kötelezettségeit), megvalósítja a törvény által felállított bírósághoz való alapjog sérelmét”. Az indítványozók ugyanezekre az érvekre hivatkoztak a másodfokú ítélettel kapcsolatban is: „a másodfokon eljáró törvényszéknek sem volt hatásköre sem a másodfokú ítéletet meghozni, sem az azt megelőző, azt megalapozó érdemi másodfokú eljárást lefolytatni, hiszen törvényszék másodfokon érdemben csak olyan ügyben járhatott volna el, amely ügy elsőfokon járásbírói hatáskörbe tartozik. Az elsőfokú bíróság hatáskörének hiányát, mint súlyos eljárási szabálysértést a törvényszéknek hivatalból kellett volna észlelnie és az elsőfokú ítéletet hatályon kívül kellett volna helyezni, az ügy másodfokú érdemi elbírálását pedig nem folytathatta volna le és érdemi határozatot sem hozhatott volna másodfokon a törvényszék”. Éppen ezért – nézetük szerint – az alapjogsértő másodfokú eljárás eredményeképpen született másodfokú ítélet is a törvény által felállított bírósághoz való alapjogot sértő határozat.

- [13] A Főtitkár hiánypótlásában felhívta az indítványozókat arra is, hogy – amennyiben jogi képviselővel járnak el – az alkotmányjogi panaszhoz 30 napon belül csatolják a jogi képviselő meghatalmazását is. Tekintettel arra, hogy ez csak az egyik (a perben I. rendű alperes) vonatkozásában történt meg, a másik indítványozó (a perben II. rendű alperes) esetében az Alkotmánybíróság az Ügyrend 25. § (6) bekezdése alapján járt el.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők, jogorvoslati jogukat kimerítették; az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1) bekezdése foglalt feltételeknek.
- [16] 4.1. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos gyakorlatától eltérő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítványozók nem fogalmaztak meg.
- [17] 4.2. A bírói döntések alkotmányosságával kapcsolatosan, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára (t.i. a hatásköri szabály alkalmazása) az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is utal azon gyakorlatára, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik,

ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {Ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}". „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »superbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]-[14]}.

- [18] 4.3. Az indítványozók érvelése helytálló abban a tekintetben, hogy amennyiben egy perben hatáskörrel nem rendelkező bíróság jár el és hoz döntést, úgy az érintheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, ezen belül azt, hogy a törvény által felállított bíróság hozzon döntést. Ha a hatáskör hiánya egyértelműen és ténylegesen fennáll, akkor az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány befogadása és érdemi elbírálása szükséges.
- [19] A jelen ügyben az indítványozók álláspontja szerint azért állapítható meg az eljárási bíróságok hatáskörének hiánya, mert az rPp. alapján, a másodlagos kereset okán elsőfokon járásbíróság nem járhatott volna el; ezt pedig hivatalból kellett volna észlelnie. A másodfokú bíróságnak is hivatalból észlelnie kellett volna ugyanezt; a következésképpen nem volt hatásköre arra, hogy másodfokú bíróságként járjon el. Az alapvető, mindenek előtt elbírálendő kérdés az, hogy az indítvány alapján felmerül-e az a kétely, hogy a bíróságok hatáskör hiányában jártak el. Ahogyan arra a jelen indokolás 4.2. pontjában foglaltak is hivatkoznak, a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez nemcsak az anyagi, hanem az eljárási jogszabályokra is vonatkozik, így a konkrét tényállás ismeretében a bíróságoknak kell eldönteniük, hogy az adott ügyben fennáll-e a hatáskörük, illetve illetékességük. Az indítvány befogadásához az

indítványozóknak tehát azt kellett volna valószínűsíteniük, hogy a konkrét ügyben a bíróságok nem az eljárási jogszabályok értelmezési keretein belül jártak el.

- [20] Az rPp. 23. § (1) bekezdésének *k*) pontja szerint „a tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelensége tárgyában indított perek” (fogyasztói perek) tartoznak a törvényszék hatáskörébe. Az alkotmányjogi panasz alapját képező perben a felperes keresete (az egyik indítványozó által is elismert) pénztartozás megfizetésére irányult, az indítványozók érdemi védekezése okán került sor a szerződés egyes elemei vizsgálatára a megfelelőség, jogszerűség illetve tisztességesség szempontjából. A felperes is utóbb módosította keresetét, a másodlagos kereseti kérelme az egész szerződés és nem pedig valamely szerződési feltétel érvénytelenségének a megállapítását kérte azzal, hogy a bíróság nyilvánítsa érvényessé a szerződést és ez alapján kérte kötelezni az indítványozókat tartozásuk megfizetésére. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a becsatolt iratok alapján a peres eljárás során sem az elsőfokú eljárásban, sem az indítványozók fellebbezésében, sem a másodfokú eljárásban nem merült fel kétely az eljáró bíróságok hatáskörével kapcsolatban; az indítványozók sem hivatkoznak arra, hogy ezt a bíróságok felé jelezték. Érvelésük szerint ezt a bíróságoknak hivatalból kellett volna észlelniük.
- [21] Abból, hogy a kereset tárgya alapvetően pénztartozás megfizetése volt (tehát vagyoni jogi perként indult) az következik, hogy ahhoz, hogy az indítvány megfeleljen az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott feltételnek, nevezetesen, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vesse fel, az indítványozóknak azt kellett volna érvekkel alátámasztaniuk, hogy a másodlagos kereseti kérelem miatt változtatta át a vagyoni jogi pert legalább részben tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelensége tárgyában indított (fogyasztói) perré. Az indítvány azonban ilyen konkrét érvelést nem tartalmaz; adottnak állítja, hogy a szerződési feltételek tisztességességének vizsgálata okán a per fogyasztói perré alakult.
- [22] Mindezeket figyelembe véve az indítványban felvetettek alapján nem merül fel olyan körülmény, amely a bírósági eljárás tisztességes voltát kétségbe vonná, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét valószínűsítene. Ebből következően az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási követelménynek.
- [23] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)-(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2025. február 18.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró